

EL RETORN A CASA DE DOMÈNEC ESCORSA

Vam interessar-nos per Domènec Escorsa i pels seus magnífics projectes andorrans de la dècada dels seixanta. Van ser els primers exemples de **Racionalisme** al país, quelcom nou i trencador que destacava en el panorama classicista dominat pels **Puig i Cadafalch, Florensa, Danés, Gusí, Borrell** o **Plà**. No debades formava part d'aquella generació avantguardista que revolucionà l'art i l'arquitectura del segle XX. Va treballar en el mític pavelló espanyol de la República de l'**Exposició Universal de París** de 1937 i va establir una gran amistat amb **Sert, Picasso** o **Miró**. La derrota republicana el va portar a refugiar-se a França des d'on va intentar, sense èxit, marxar cap a Amèrica per establir-se finalment a Béziers. Allà va associar-se amb **Pierre Jeanneret**, cosí de **Le Corbusier**, al qual va ensenyar les virtuts estètiques i constructives de la volta catalana. Tot plegat l'hem recollit en l'escrit: **Domènec Escorsa a Andorra** que podeu consultar en la nostra web.

En resseguir la seva obra hem sabut, gràcies a l'arxivera del COAC **Núria Masdeu**, de la família barcelonina d'Escorsa. Així, la restauradora **Rita Udina** ens ha aprofitat a la seva mare **Eulàlia Armengol**, filla de la cosina germana de la dona d'**Escorsa**. A través d'ella hem pogut conèixer la personalitat de l'arquitecte, la seva relació amb Andorra i els darrers anys de vida.

Domingo Escorsa i família a Béziers (c. 1955) de l'Arxiu de Dolores Escamilla Escorsa reproduït per Henry Vicente Garrido en la revista Arquitectos de juny de 2010.

Escorsa es va casar amb **Laia Farrés Abril** que sempre va conservar una gran amistat amb la seva cosina germana **Eulàlia Abril Farrés**. Van tenir dos fills, un d'ells, en Miquel, també va ser arquitecte. En l'època dels treballs andorrans d'**Escorsa**, les famílies de les dues cosines es trobaven a Andorra per Pasqua. Aquí van freqüentar altres exiliats republicans com l'**Andreu Claret** (pare dels músics Gerard i Lluís Claret), cofundador d'**Esquerra Republicana** i reconegut especialista en carreteres de muntanya des de que va obrir el port d'Envalira a l'hivern o "alliberar" Barcelona de la gran nevada de 1962. Per aquestes proeses va ser conegut com "Príncep de les Neus".

A finals dels anys vuitanta **Escorsa** es va traslladar a Barcelona amb la seva dona malalta d'alzheimer. La cosina Eulàlia havia enviadat i els havia ofert compartir el pis familiar del carrer Provença. Anys després es van traslladar al carrer Marina a una vivenda que van adquirir els fills de

la cosina. Allà va rebre a l'arquitecte **Enric Tous** com recull en les seves memòries¹. Li va explicar la seva trajectòria professional i la relació amb **Le Corbusier**. A la ciutat comtal, però, **Escorsa** es va dedicar sobretot a la cura de la seva esposa, ajudat per la família barcelonina, fins que va traspasar. Pocs anys després, al 1992, va ser **Escorsa** el que va finir.

La Sra. **Eulàlia** ens ha parlat amb estima de **Domènec Escorsa** del que destaca la seva gran bonhomia. Recorda vivament les estades que van passar a París en l'apartament que el seu soci, **Pierre Jeanneret**, els deixava. **Escorsa** va ser un gran arquitecte i, pel que sembla, una gran persona i, això, no passa sovint.

Tanmateix la Sra. **Eulàlia** ens ha parlar amb afecte d'Andorra i ens revela una última dada que tanca, per ara, el cercle dels parents d'**Escorsa** amb el nostre país: el seu germà **Emili Armengol i Abril** va ser l'escultor del **Monument de la proclamació de la Constitució** de 1993. Condecorat, l'any 1998, com a **Cavaller de l'Ordre de les Arts i les Lletres** pel govern francès. Per **Maria Lluïsa Borràs**² "és un dels escultors catalans de la modernitat amb més domini dels mitjans expressius i amb més força creativa".

Quin vincle més curiós entre tant insigne arquitecte i tant destacat escultor en un dia assenyalat com avui: **25è aniversari de la nostra constitució**.

Fotografia estreta del blog de Claudi Puchades

¹ Enric Tous, *L'arquitecte i la vida*, 2015. Sembla que Tous no va recordar bé el lloc on vivia Escorsa quan va torna a Barcelona. Ell diu que el va anar a visitar al carrer Indústria fet que no concorda amb el que diu la Sra. Eulàlia Armengol.

² Citat per Aina Mercader en l'article *Emili Armengol, 50 anys d'escultura*, Bonart, octubre-novembre, 2013.